

Prom. historik Karel Gaura

Foto: soukromý archiv Mgr. Radovana Gaury
(narozen 19.11.1911, zemřel 13.12.1998)

Narodil se dne 19. prosince 1911 v Bystřici. Jeho rodiče zde zakoupili kousek pole a postavili rodinný domek čp. 315. Jeho otec byl zaměstnán jako železniční zřízenec, po první světové válce pro trvalou invaliditu, jako telegrafista na nádraží v Bystřici a v Třinci. V roce 1926 odešel předčasně do důchodu, z něhož musel živit čtyři děti. Jeho maminka byla v domácnosti. V roce 1918 začal chodit do polské obecné školy, jiná v obci nebyla. Po ukončení 5. třídy obecní školy navštěvoval reálné gymnázium v Českém Těšíně, které ukončil maturitní zkouškou v r. 1931.¹⁾

Repro: Gymnázium Český Těšín 1921-2011

Panský dům č.8 v Masarykových sadech, kde bylo v letech 1921-1935 umístěno českotěšínské gymnázium

Měl v úmyslu pokračovat v dalším studiu, jenže rodiče neměli dostatek peněz. Rozhodl se pro učitelství, a protože na Těšínsku nebyla volná místa, rozhodl se pro Slovensko. S pomocí ředitele gymnázia Konstantina Petříka se dostal na obecnou školu do Čierneho při Čadci. V červnu 1932 vykonal doplňovací maturitu na učitelském ústavu ve Valašském Meziříčí. V dalším školním roce vyučoval v malé obci Belá - Dulice, nedaleko Turčianského sv. Martina. Po letech Karel Gaura na toto své působení rád vzpomínal: „**Upřímní lidé, pracovití, s dětmi se mi výborně pracovalo a ve volných dnech jsem s nimi podnikal pěší túry hluboko do údolí Velké Fatry. Také mezi lidmi jsem byl oblíben, hráli jsme divadlo, konali přednášky atd.**“ Po roce však odchází do rodného kraje na Těšínsko. Nastoupil do Dolního Žukova nedaleko Českého Těšína a poté v Kojkovicích.

Foto: soukromý archiv Mgr. Radovana Gaury

Učitel Karel Gaura se svými žáky v Kojkovicích v roce 1935

Zároveň úspěšně absolvoval zkoušku způsobilosti v Příboře. V letech 1935-1937 absolvoval vojenskou službu, nejprve záložní důstojnickou školu ve Valašském Meziříčí, pak v posádce Bohumín, kde byl povýšen do hodnosti podporučíka prezenční služby. Po návratu z vojenské služby působil krátce ve škole v Dolních Bludovicích a od školního roku 1938 na měšťanské škole v Chotěbuzi. V r. 1938 se účastnil mobilizace na Bruntálsku odkud ustoupili do Hranic na Moravě. Odsud doprovázel příslušníky čs. armády bydlící na obsazeném Těšínsku do vojenské posádky v Místku a pomohl jim demobilizovat. Na vlastní žádost byl Karel Gaura 28. října 1938 propuštěn do zálohy. V říjnu 1938 ještě stačil přestěhovat své věci. Nastoupil na měšťanskou školu v Šenově. Společně s ním se odstěhovala do Frýdku jeho mladší sestra Anna a bratr Pavel, který dokončoval studium na přemístěném gymnáziu z Českého Těšína do Místku.

Foto: soukromý archiv Mgr. Radovana Gaury

Karel Gaura se svou sestrou Annou , bratrem Pavlem a rodiči v Bystřici n/O.

V Šenově Karel Gaura působil ve výboru Sokola, v dramatickém kroužku, byl také obecním kronikářem. Tam také na konci roku 1938 dokončil odbornou zkoušku pro češtinu, dějepis a zeměpis. Dne 7. srpna 1941 byl pro účast v ilegální organizaci Obrana národa²⁾ zatčen ostravským gestapem, vězněn a vyslýchán v Olomouci, v Ostravě, ve Wohlau³⁾, v Breslau⁴⁾, v Nise⁵⁾, v Brně na Veveří a v Kounicových kolejích. Byl odsouzen k 18 měsícům Strafgefängnis⁵⁾. a v r. 1943 propuštěn. Bydlel v soukromí v Šenově, k učitelství se nemohl vrátit, bylo mu to totiž zakázáno. Následně byl totálně nasazen na práci ve Východomoravských elektrárnách v Ostravě Mariánských Horách jako pomocný dělník. Po osvobození se vrátil do svého rodiště ke své mamince, jeho otec za okupace v roce 1941 zemřel. Po 2. světové válce absolvoval Karel Gaura studium dějepisu a zeměpisu na Palackého univerzitě, které ukončil po 5 letech s titulem promováný historik.

Foto: archiv kronikáře Petra Majera
Karel Gaura – třídní učitel 6. třídy české základní školy v Bystřici nad Olší
v roce 1966

Foto: soukromý archiv Mgr. Radovana Gaury
Učitelský sbor v Bystřici (K. Gaura horní řada první zleva)

Na vlastní žádost se dostal na střední zdravotnickou školu v Českém Těšíně, kde konečně našel prostředí, v němž mohl s úspěchem využívat moderní vyučovací metody. V Bystřici působil jako odborný učitel do roku 1966. Po odchodu do důchodu v roce 1975 pomáhal škole několika týdenními hodinami do r. 1982. Za vzorné plnění povinností a za vlastivědnou činnost mu byl udělen titul Vzorný učitel.

Foto: soukromý archiv Anny Konderlové
V Bystřici uzavřel v roce 1949 sňatek s Vandou, roz. Labajovou.

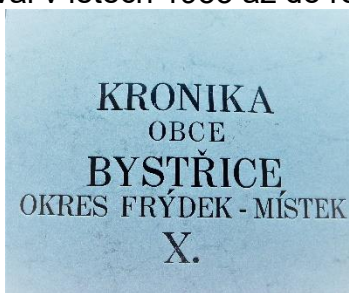
Vychovali dva syny, první syn Petr ve 14 letech bohužel zemřel, mladší Jaromír bydlel se svou rodinou v Bystřici čp. 400.

Foto: Petr Majer
Dům čp. 400

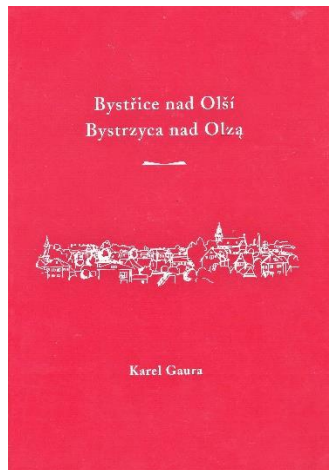
Karel Gaura byl aktivně zapojen v Sokole, v požární ochraně v Matici Slezské, aktivně pracoval pro obec v dalších oblastech veřejného života např. jako knihovník od r. 1948 do r. 1960. Kromě toho byl členem redakční rady časopisu Těšínsko. Vlastivědná práce byla jeho koníčkem; výsledkem jsou četné studie publikované v Těšínsku, ve Slezském sborníku, Dějinách a současnosti, ve sbornících Český Těšín a Bohumín. Nejvýznamnější byla jeho dlouholetá kronikářská práce, kterou vykonával od roku 1945 do roku 1947 a pokračoval v letech 1953 až do roku 1998.

Obecní kroniky, které Karel Gaura napsal jsou uloženy ve Státním okresním archivu ve Frýdku-Místku

Jeho pokračovatel v kronikářské práci, pan Vladislav Krop o něm napsal: **„Karel Gaura, pedagog a historik, jemuž se staly dějiny životním krédem, něčím posvátným, co zcela zaplňovalo jeho život. Nestranně a zodpovědně zaznamenával události své rodné obce od r. 1945. Uměl také nahlédnout do minulosti a sdělit své poznatky současníkům, ale hlavně těm, kteří teprve přijdou. Jeho krédem byla historická pravda za kterou bojoval každým skutkem. Bojoval perem i argumenty s politiky i nacionalismem, kterého je mezi námi ještě stále hodně. Psát dějiny není lehké. Sám to dobře poznal. Tolik si přál, aby jeho kniha o rodné Bystrici spatřila světlo světa, dokud ještě žije. Že se tak nestalo, je důkazem toho, že bojoval s větrnými mlýny.“**

Karel Gaura byl velmi zklamán z toho, že jeho životní dílo – kniha o historii a současnosti Bystrice, byla zastupiteli odmítnuta. **„Ucelenou ji poprvé představil snad v roce 1994 v Obecním zastupitelstvu obce. Předpokládal, že jeho dílo bude přijato a její vydání převezme obec. Zastupitelstvo doporučilo a navrhlo ustavení komise, které bude kniha autorem přečtena a ta rozhodne o jejím vydání. V této komisi měli být zastoupení zástupci polské menšiny, politických stran a kulturní představitelé v sedmičlenném počtu. Byl jsem jedním z nich. Žabomyší peripetie, slovíčkaření hraničící s nacionalismem se prolínaly s různými politickými názory jednotlivých členů. Nevycházel jsem z údivu co všechno je ještě v lidech zakořeněno z dob minulých. Od počátku mi bylo jasné, že kniha nemá šanci...Pan Gaura ve snaze najít kompromis, zpočátku škrta a přepisoval. Když její čtení dospělo do konce 2. světové války, došlo k definitivnímu zádrhelu. Pan Gaura nakonec rezignoval a stáhl svůj rukopis se slovy: Na vydání mé knihy o Bystrici, dosud nenadešla doba.“⁷⁾**

V roce 2007 knihu nazvanou Bystřice nad Olší – Bystrzyca nad Olzą vydala vlastním nákladem tehdejší starostka obce paní Anna Konderlová, která v knize mimo jiné uvedla: „**Jsem velmi ráda a mám pocit velkého uspokojení, že kniha o Bystřici konečně vychází a má možnost se tak dostat do rukou občanů nejen naší obce. Mrzí mě, že jsem nemohla její vydání uspišit, či prosadit v době jejího vzniku... Velkým štěstím je že toto dílo se neztratilo a sám autor mě pověřil, abych s ním naložila dle mého uvážení.**”⁸⁾ Karel Gaura patří k nejvýznamnějším osobnostem naší obce.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Odkazy

- 1) Maturitní třída

1931 8. B

tř. prof. Václav Placht

Čapla Augustin, Děkaník Jan, Gaura Karel, Gavlas Karel, Goričan Karel (externista), Grycz Jan, Horžinková-Havlíková Gertruda, Kulendík Josef, Mazurová Cecilie, Milata Robert, Popovič Alexandr, Sikora Rudolf, Sivý Pavel, Sojka František, Štěpánek Miroslav, Tyrlík Karel, Urbanec Arnošt, Vala Alois, Vrubel Albin, Wagner Oskar, Widenka Vilém, Zahraj Josef

- 2) Obrana národa vznikla krátce po okupaci v březnu 1939. Vznik iniciovali důstojníci likvidovaného Ministerstva národní obrany a Hlavního štábu. ON po celou dobu její existence řídili vysocí důstojníci zaniklé prvorepublikové československé armády. ON byla od samého počátku budovaná a řízená jako vojenská odbojová organizace. Připomeňme, že ve Slezském odboji na Těšínsku byli již od roku 1938 zapojeni Mudr. Jaroslav Míček a Jan Heczko, kteří byli gestapem v Bystřici zákeřně zavražděni na sklonku války, 25. března 1945.
- 3) Wołów (česky Volov, německy **Wohlau**) je slezské město v Dolnoslezském vojvodství v jihozápadním Polsku. Je střediskem stejnojmenné gminy a okresu.
- 4) Vratislav (polsky · **Wrocław**, německy **Breslau**) je město v jihozápadním Polsku
- 5) Nysa (česky **Nisa**) je město v Dolním Slezsku v Polsku ve vojvodství Opolském.
- 6) **Strafgefängnis**- česky vězení
- 7) Gaura, Karel: Bystřice nad Olší – Bystrzyca nad Olzą, Vydala Anna Konderlová, Bystřice 2007, s. 9
- 8) Tamtéž s.269